

Seçimler, kaygı ve devir değiştirici/devrimci arzu

Neredeyse ramak kalmış, elimizi uzatsak özgürlüğü ve güzel günleri tutacağız gibi: Umarım, yüz aklıyla ve onurumuzla-kimliklerimizle yaşamaya yaklaşmışızdır.

Akın Atauz

13/05/2023

aatauz@yahoo.com

Türkiye tam olarak tarihsel dönüm noktalarından birini yaşıyor. Gerçekten büyük bıkkınlıkların- bezginliklerin ve büyük beklentilerin, büyük dönüşüm arzularının birikmiş olduğu bir andayız. Bir **karar anı** bu... Türkiye’de yaşayan insanlar, bu ülkenin toplumları, “geçmişi nasıl değerlendiriyor ve geleceğe nasıl bakıyor, gelecek günlerden neler bekliyor?” bu konuda bir karar verecek.

Bununla birlikte kararının, ne **adil** ve **eşitler arası** bir yarışmanın gerçekleştiği bir ortamda verilebileceğine, ne de seçim sonuçlarının doğru ve hilesiz bir biçimde açıklanacağına güveniyor. Toplum tam olarak **belirsizlik** ve **güvensizlik**, sonuç olarak da **zorbalık** karanlığı içinde, geleceğini inşa etmeye çalışıyor.

Ancak bu durum güçlük ve yılgınlık yerine, daha çok ve **yaratıcı direniş**, güçlü bir mücadele azmi yaratıyor. Türkiye toplumları, çeşitli halklar, yerel-toplumsal etnik özellikler taşıyan topluluklar, farklı kültürler ve inançlar, derinden bir iç görüyle ve toplumsal algıyla son derece stratejik bir karar anında olduğunu biliyor. Bu an sıradan bir karar anı değil. Tarihsel bir moment...

‘Muhafaza’ya karşı değişim ve dönüşüm dalgası

Türkiye kırlarında ve kentlerinde, dalgalanan hızlarda da olsa büyük dönüşümler yaratmış ve bunları yaşamış olan bir toplum. Bu dönüşümlerin hepsini iyi hesaplayarak ve planlayarak yaratmış ve sonuçlarıyla her zaman yeteri olgunlukta ve **akılcı yaklaşımlarla** baş edebilmiş durumda değil. Ama bu deneyimleri yaşamış ve yaşamaya devam eden bir toplum. Değişimi ve **ekolojik-iklimsel sonuçlarını** görüyor ve içinde bulunduğu duruma dair düşünüyor, öğreniyor ve tepki gösteriyor. Gerekirse direniyor ve direnci kırılmıyor. Kırdı ve kentte mücadele ediyor.

Dünyanın bütün toplumlarında olduğu gibi, Türkiye’de de otoriteye, zorbalığa kolayca baş eğenler, mücadeleyi göze alamayanlar, mutlak otoritenin topluma saçtığı korkunun/yılgınlığın etkisinde olan kitleler var elbet. Statükonun bozulmasını göze alamayanlar veya çıkar ağları zedelenebileceği için bunu istemeyenler de var. Kralcılar, **Fransız Devrimi**’yle yok olmadılar. **İngiltere**’de hala varlar. Kendilerince kutsal bir yanı olan geçmişı, bütünyle değilse bile “muhafaza etmek” istiyorlar. Muhafazakarlar/tutucular bazı dönemlerde **Faşist** veya **Nazi** diktatoryasını ya da benzer bir şiddet ortamını onaylayabiliyorlar.

Ama Türkiye’de de, dünyanın bütün toplumlarında da, muhafaza etmekten/tutmaktan çok, değiştirmeye/dönüşüme-evrime, gelecek kurmaya bakanlar, bunu yapamasa da “kötülüğe-despotluğa-akıl dışı saçma ve onaylanamaz yoksullaştırmaya” karşı direnenler de var. Toplumsal tarihin bazı momentlerindeki coşku, tutucu bütün bariyerleri devirip ötesine geçmenin, daha eşıtlıkçı/adil ve özgürlükçü bir yaşamdan yana olanların bu değişimleri-devrimleri gerçekleştirmesinin önünü açıyor ve ardından sel gibi dönüşümler geliyor.

Bunun için bazen, 1789'un **Paris**'inde olduğu gibi kadınlar ve erkekler ellerinde yabalar ve küreklerle geliyorlar, bazen 1917'de **Petersburg**'da olduğu gibi derme-çatma tüfekler ve bayraklarla, çoğu kez de, dünyanın her hangi bir yerine yerleştirilmiş sandığa, oy pusulalarıyla geliyorlar.

Bu değışim arzusunun ortaya çıkabilmesi için seçimler, her zaman en elverişli fırsatlar olamayabilir. Çünkü seçimin öncesinde, anında ve hemen sonrasında, adil ve gölge düşmemiş, gerçeği bütün dürüstlüğuyle yansıtabilecek bir ortam oluşmamış olabilir. Daha da kötüsü, **Trump** veya **Bolsanaro** veya 2019 **İstanbul** yerel yönetim seçimi örneklerinde gördüğümüz gibi, iktidar bağımlısı hırslı politikacılar eliyle, kötüye kullanılmak üzere düzenlenmiş de olabilir.

*

Seçimler, demokrasinin bir parçası elbette. Ama bütünü, hatta büyük bir parçası bile değıl. Demokrasinin asıl önemi, kolektif karar almak için yapılan tartışmaların kapsamı-derinliği ve verimiyle; karar ertesinde ise, uygulamaların niteliği, denetlenebilirliği ve yeniden tartışılabilir, gerekli düzeltmelerin-onarımların yapılabilirliğiyle ilgili... Çoğu kez zor, bezdirici ve yavaş, bazı durumlarda bürokrasiyi yaratacak kadar kötü örgütlenen yapılarda olabiliyor.

Türkiye veya **Osmanlı** toplumları, seçimleri yaklaşık son 150 yıldır, demokratik koşullara uygun seçimleri ise, (eğer toplumsal dalga demokrasiden yana yükselebilmişse) yaklaşık 75 yıldır deneyimliyor. Çoğu kez **askeri darbeler**le demokratik gelişmelerin önü kesiliyor, **diktatoryal zorbalıkla**, **idam sehpaları**, **hapishaneler** ve **işkenceler**le gözü korkutuluyor, ama daha geniş bir perspektiften bakıldığında, Türkiye'deki toplumların inandırıcı ve istikrarlı bir biçimde geliştiği ve ilerlediği; dönüşümü bazen hızlı bazen yavaş da olsa arzuladığı ve gerçekleştirebildiği görülüyor...

‘Büyük öykü’ ne diyor?

Türkiye toplumları, “büyük öykünün” akışına bakılırsa, eviriliyor ve bu evrimin doğrultusu, daha **adil** ve **eşitlikçi**, daha **özgür** ve **demokratik** bir dünyaya doğru... Evet toplumun önemli bir bölümü değişimden veya değişimin hızından korkuyor ve bunu istemiyor, ama sonuç olarak onlar da kendileriyle konuşulması/müzakere edilmesi, sorunlar belirdiğinde bunlarla yüzleşilmesi koşuluyla daha demokratik bir topluma doğru gelişmenin kabul edilebileceğini görüyorlar.

20’nci yüzyılın başından beri, **Anadolu** kırında ve kentlerinde-metropollerinde bulunan en “muhafazakar” ailelerdeki değişimlere göz atmak bile, bunu çok kolay algılanır bir biçimde gösteriyor. Toplumlar, bu coğrafyanın her yerinde ve her zamanında, aynı hızla ve aynı örgütlenme biçimleriyle ve toplumsal kurallara göre değişmiyor elbet... Bir çok toplumsal alt-örüntü, yerel-geleneksel özellik, **kültürlerin dillerin** ve **inançların** farklı sentezlerinden dolayı farklı görünürlüklerle ortaya çıkıyor. Ama “büyük öykü” gürbüz bir dönüşümün olduğunu net bir biçimde anlatıyor.

Toplum, konuşarak-tartışarak ve belki önce sadece parlamenter, ama giderek daha katılımcı bir demokrasiyle, farklı bir yaşama biçiminin yolunu bulmak zorunda olduğunu anladığının bazı ipuçlarını sunuyor aslında: En önemlileri, eşitlik için, **toprak** için, **su** için, **doğa** için, kırdaki ve kentlerdeki toplumun bütün katmanlarının derinlerinde başlamış olan ve **kadınların** başı çektiği direnişler...

Mücella, bütün bu direnişleri ve geleceğe doğru yeni ve daha adil bir toplum arzusunu açık ve örtük biçimde duyumsayan herkes için, hapishanede öylece dimdik, ayakta ve yürümeye başlayacak gibi duruyor...

Toplum, **Nazım Hikmet**’in “*Tebahhur Suresi*” anında gibi...

Katı olan her şey buharlaşacak, kırlar ve kentler şenlenecek gibi...

Neredeyse ramak kalmış, elimizi uzatsak, özgürlüğü ve güzel günleri tutacağız gibi...

Umarım, yüz akıyla ve onurumuzla-kimliklerimizle yaşamaya yaklaştığımızdır.

Umarım, kaynama noktasına ulaştığımızdır.

Akin Atauz